

„Globální krach v porodnicích“: podle prognózy OSN bude v Evropě v roce 2100 35 až 45 % obyvatel starších 65 let (zdroj: **World Population Prospects 2019** – Percentage of population aged 65 or over, **2100**)

Autor: James Gallagher

Svět je podle vědců nanejvýš nedostatečně připraven na všeobecný globální propad porodnosti.

Všeobecně klesající plodnost může do konce století dospět až k situaci, že se počet obyvatel takřka všech zemí světa bude snižovat.

Skoro dva tucty zemí včetně Španělska a Japonska pak mají do roku 2100 přijít o polovinu či více obyvatel.

Svět také dramaticky zestárne, když se osmdesátky bude dožívat tolik lidí, jako se bude rodit dětí.

Co se to děje?

Porodnost, tedy průměrný počet dětí, jež žena za život porodí, vytrvale klesá.

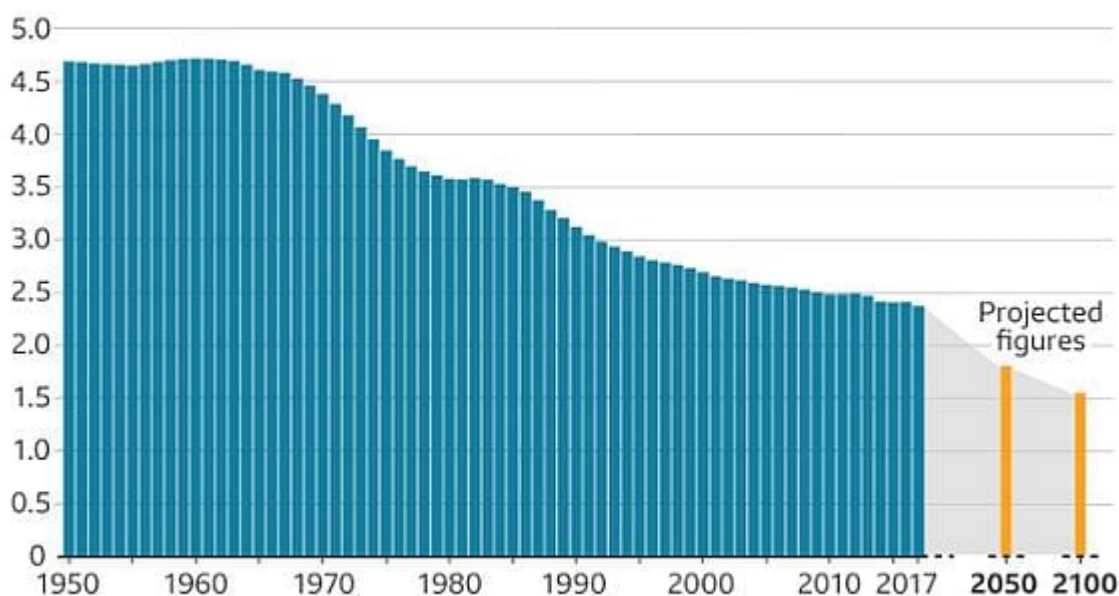
Jakmile toto číslo spadne pod 2,1, začne se populace snižovat.

Ještě v polovině 20. století měly ženy za život v průměru 4,7 dětí.

Badatelé z Institute for Health Metrics and Evaluation Washingtonské univerzity zjistili, že do roku 2017 se globální míra porodnosti snížila téměř na polovinu (2,4) a podle jejich publikované studie v magazínu *Lancet* do konce století dále poklesne až ke 1,7.

Women are having fewer children

Global fertility rate (livebirths per woman)

Source: Institute for Health Metrics and Evaluation at the University of Washington

BBC

Proto předpovídají, že počet obyvatel naší planety dosáhne svého maxima 9,7 miliard kolem roku 2064, načež začne postupně klesat, aby na konci století dosáhl 8,8 miliard.

„Jde o poměrně zásadní záležitost – vždyť většina světa přechází k přirozenému poklesu populace,“ řekl BBC jeden z autorů studie, profesor Christopher Murray.

„Podle nás není vůbec snadné domyslet si dopady tohoto vývoje a ocenit, o jak důležitou

informaci se jedná. Je to zjištění natolik klíčové, že si vyžádá proměnu fungování našich společností vlastně od základů.“

Proč porodnost padá?

Nemá to nic společného s letargickými nebo stále nepočetnějšími spermii, ani dalšími podobnými problémy, které lidem při debatách o nesnázích reprodukce zpravidla vytanou na mysli.

Skutečným motorem změny je stále větší zapojení žen do vzdělávání i pracovního trhu, ruku v ruce se stále snazším přístupem k antikoncepci, díky čemuž se ženy rozhodují mít méně dětí.

V mnoha ohledech tak lze pokles porodnosti chápat jako hmatatelný doklad úspěchu civilizace.

Které země budou nejvíce zasaženy?

Počet Japonců se má z maxima 128 milionů v roce 2017 do konce století snížit na necelých 53 milionů.

Podobně drastický propad čeká i na Itálii: z 61 milionů na pouhých 28 v tomtéž časovém období.

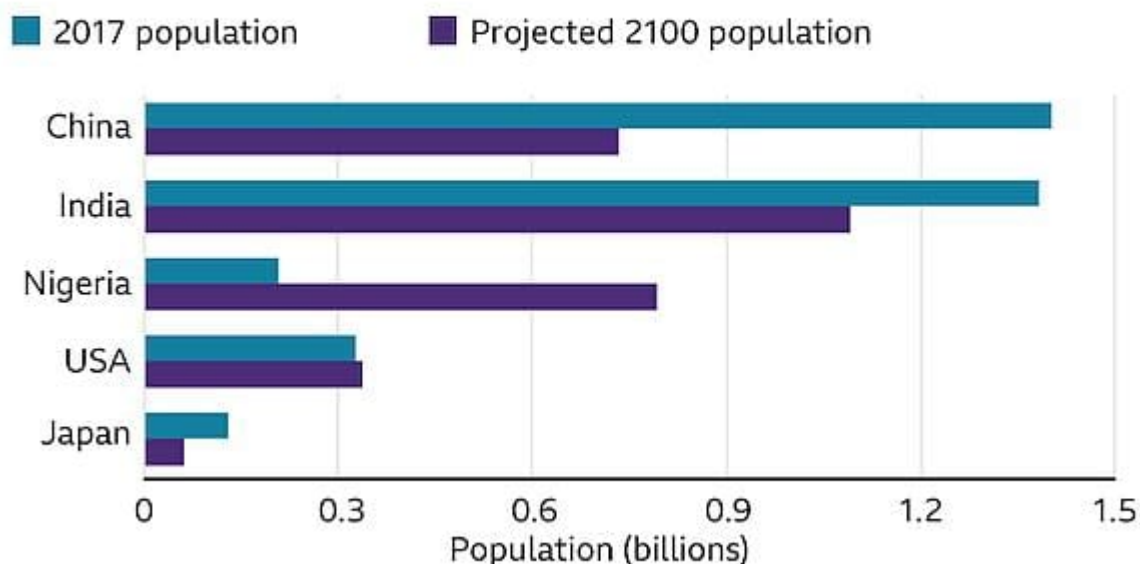
Jde o dvojici zemí z hned 23 států, mezi nimi třeba Španělsko, Portugalsko, Thajsko nebo Jižní Korea, jejichž populace se podle stávajících předpokladů má snížit přinejmenším o polovinu.

„Tato čísla obrazně řečeno člověku vyřáží dech,“ komentuje to profesor Murray.

Dnes nejlidnatější země světa Čína dosáhne populačního zenitu za čtyři roky, kdy zde bude žít 1,4 miliardy lidí, aby se jejich počet do roku 2100 snížil skoro na polovinu (732 mil.) Na špici ji tak vystřídá Indie.

Britská populace má v roce 2063 kulminovat na 75 milionech a do konce století lehce poklesnout na 71 milionů.

How populations of selected countries might change, 2017-2100

Source: The Lancet

BBC

Problém to však bude vpravdě celosvětový, vždyť hned 183 ze 195 států světa bude mít do roku 2100 porodnost pod úrovní nutnou k zachování populace.

Je to vlastně problém?

Možná vás napadne, že je to skvělá zpráva pro životní prostředí: méně lidí znamená menší uhlíkovou stopu i zpomalení odlesňování kvůli nové orné půdě.

„To by také platilo, nebýt obrácené věkové pyramidy (populace s větším počtem starých lidí než mladých) a výhradně negativních důsledků této inverze obvyklého stavu,“ upozorňuje profesor Murray.

Vědci zjistili, že:

V roce 2100 počet dětí mladších pěti let celosvětově spadne ze 681 v roce 2017 na pouhých 401 milionů.

Počet osmdesátníků „vystřelí“ do konce století ze stávajících 141 milionů na 866 milionů.

Murray pokračuje: „Vyvolá to rozsáhlé proměny celé společnosti. V neposlední řadě mám obavy z toho, v jakém světě bude žít má osmiletá dcerka.“

Kdo bude v takto zestárlém světě platit daně? Kdo zajistí starým lidem potřebnou zdravotní péči? Kdo se o ně bude starat? Bude se vůbec ještě odcházet do důchodu?

Podle profesora Murrayho „potřebujeme změkčit dopad“.

Existují nějaká řešení?

Mnohé země včetně Spojeného království využívaly a nadále využívají k navýšení počtu obyvatelstva a kompenzaci klesající porodnosti migraci.

Jakmile však trend smršťující se populace zasáhne téměř každou zemi na světě, přestává být toto řešení reálné.

„Ze situace, kdy se řeší, zda hranice otevřít či nikoliv, dospějeme časem až do stavu, kdy budou země mezi sebou o omezený počet migrantů vzájemně soupeřit,“ tvrdí Murray.

Nejeden stát se problém pokusil řešit za pomoci programů jako prodloužení rodičovské dovolené, finančních příspěvků nebo vylepšení podmínek pro pracující rodiče, jasná odpověď však zatím zdá se chybí.

Švédsku se sice povedlo zvýšit fertilitu v zemi ze 1,7 na 1,9 dítěte na ženu, řada dalších zemí, jež na řešení „baby krachu“ vynaložily mnoho sil, však mnoho zdaru neměla. Míra porodnosti v Singapuru se tak stále pohybuje kolem nízkých 1,3.

„Lidé se nad tím často jen pousmějí – nedokáží si představit, že by to mohla být skutečnost. Ženy se podle nich prostě rozhodnou mít víc dětí,“ podotýká Murray.

„Pokud se nenajde řešení, lidský druh nakonec vymře, ale to mluvíme v horizontu několika málo staletí.“

Vědci také varují před snahami zvrátit výdobytky na poli přístupu žen ke vzdělání i antikoncepci.

„Snaha o řešení poklesu populace se v mnoha zemích velmi pravděpodobně stane velkým tématem, nesmíme však dovolit zásahy do ženského reprodukčního zdraví ani ženských práv jako takových,“ dodává k tomu jeden z vedoucích členů týmu, norský profesor Stein Emil Vollset.

A co Afrika?

Populace subsaharské Afriky se má do konce století ztrojnásobit na více než tři miliardy lidí (podle odhadu OSN na více než 4 miliardy – pozn. DP).

Podle studie se navíc **Nigérie** se 791 miliony obyvatel stane druhou nejlidnatější zemí světa.

Murray říká: „S postupem času bude v mnoha zemích světa přibývat mnoho lidí afrického původu.“

„Celosvětové úsilí při překonávání nástrah a výzev rasismu tak s rostoucím počtem lidí afrického původu dále získá na významu.“

Proč právě hranice 2,1 dítěte na ženu?

Řada lidí věří, že číslo by měl být přesně dvě – dva rodiče přece mají mít dvě děti, aby se populace neměnila.

I s tou nejkvalitnější zdravotní péčí však ne všechny děti přežijí dětství. Rodí se také o trochu více chlapců než dívek. Ve vyspělých zemích se tak jako hranice nahrazení populace uvádí 2,1 dítěte.

Země s vyšší kojeneckou a dětskou úmrtností také potřebují vyšší porodnost.

Co říkají odborníci?

Profesor Ibrahim Abubakar z londýnské University College (UCL) uzavírá:

„I kdyby se tyto předpovědi naplnily jen z poloviny, stane se migrace pro všechny země světa nikoliv volbou ale nutností. Chceme-li být úspěšní, potřebujeme od základů znovu promyslet globální politiku. Rozdělení lidí v produktivním věku bude pro budoucí zdar lidstva naprosto zásadní.“

Zpráva Jamese Gallaghery **Fertility rate: ‘Jaw-dropping’ global crash in children being born** vyšla na stránkách BBC News 14. července 2020.